Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Andreae Alciati Emblemata

Alciati, Andrea

Patavii, 1661

Quercus. Emblema CC.

urn:nbn:de:bsz:31-127360

Visual Library

Quercus.

EMBLEMA CC.

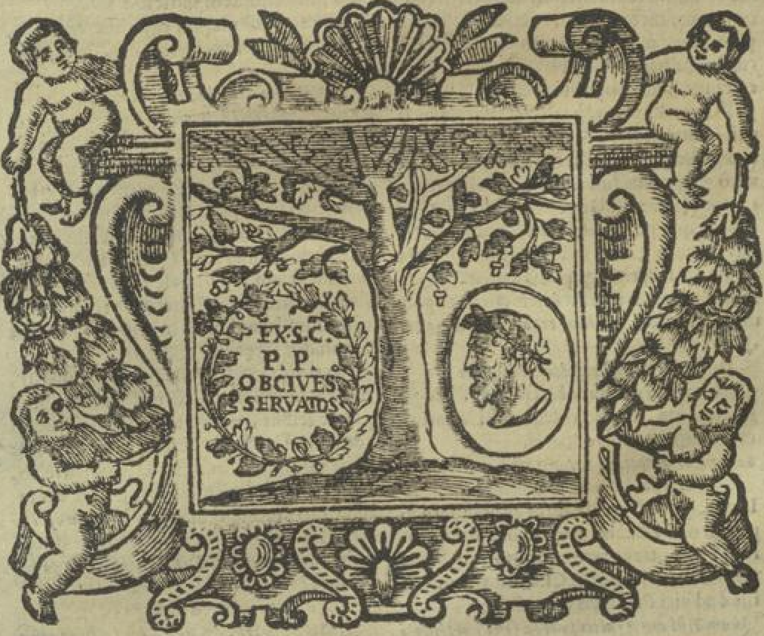

GRATA Ioui eſt quercus, qui nos ſeruatq́ fouetq;:
Seruanti ciuem querna corona datur.

Aliud.

GLANDE aluit veteres, ſola nunc proficit vmbra:
Sic quoque ſic arbor officioſa Iouis.

COMMENTARII.

I. *Quercus deſcriptio.* QVERCVS arbor nota, glandifera, in magnam altitudinem aſſurgit, frequenter ingentium ramorum armamentis bellisſimè patet. Folia læuia ſunt, duriuſcula, lata, oblonga, ambitu ſinuoſa, ſuperna parte viridiora. Glandes oblongę, ſingulæ ſuis inhærẽt calycibus, foris aſperiuſculis, & membraneo cortice contegũtur. Et quia olim ob ciuem ſeruatũ quercina corona dabatur, hic duo rami ad ſe inuicem inflexi, cum inſcriptione & nummo appinguntur.

II. 1. *Quercus ſalutis ſymbolũ.* Dvo hic ſuper quercu proponuntur Emblemata. Quercus enim primò ſalutis eſt ſymbolum, quia qui Romanum ciuem in bello ſeruabat, coronam quernam accipiebat, quæ Ciuica vocabatur. Cauſas reddit Plutarchus in problematis: quod ſcilicet vbiq; in expeditionibus facilè ſit quercum inuenire. Vel quod Ioui & Iunoni, quos Vrbi præſidere putabant, corona conſecrata eſt. Vel quia ab Arcadibus eſt ac-

ceptus; quibus eſt cum hac arbore quædam cognatio: Vt enim primi homines ex terra Arcades; ſic quercus prima ex omnibus plantis nata. Hæc Plutarchus. Vide Plinium lib. 16. cap. 3. & 4. Vide etiam adagium, *Multorum feſtorum Iouis glãdes comedit*.

2. Secũdo quercus ſymbolum erit illius, qui multa geſſit præclara facinora, ſed iam nomine tantùm & fama durat, qualis deſcribitur à Lucano Cn. Pompeius in 1. Pharſal.

---- ſtat magni nominis vmbra.

III, *Quercus Ioui ſacra.* *GRATA Ioui eſt quercus*] Quercus Ioui ſacra, qui Deus habebatur Opt. Max. in ea enim reddebat oracula in Dodona ſilua, Virgil. 2. Georg.

---- nemorumque Ioui quæ maxima frondet

Eſculus, atq; habitæ Graijs oracula quercus.

Claudianus 2. de raptu Proſerp.

Quercus amica Ioui.

Vide adagium, *Annoſam arborem tranſplantare*.

Seruator ciuium. *Seruanti ciuem*] Lucanus in 1.

Seruati ciuis referentem præmia quercum.

Fiebat enim è fronde querna ciuica corona, quam ciuis ciui, à quo ſeruatus eſſet in prælio, tanquam vitæ teſtem, ſalutisque perceptæ monimentum dabat. Fiebat etiã ex ilice: quod genus ſuperiori non admodum diſſimile eſt. Gellius cap. 6. lib. 5.

Querna corona] De coronis, quibus olim milites donabantur, vide Gellium lib. & cap. iam citatis, Panciroll. lib. 1. rerum memorabilium.

2. *Glandes, tibi veterum.* *GLANDE aluit veteres*] Veteribus quernæ glandes victum præbuerunt, nunc verò arbor ipſa ſola vmbra prodeſt: ſic rerum omnium ſua ſunt tempora. Ouidius 4. Faſtor.

Poſtmodo glans nata eſt: bene erat tum glande reperta,

Duraque magnificas quercus habebat opes.

Nam glandibus veſcebantur priſci ante frumenti vſum.

IV. 1. *Ciuica corona donati qui.* DICTVM eſt, corona ciuica, quæ ex querna fronde conſtabat, ciuem donari conſuetudinem olim obtinuiſſe; cuius rei cauſam iam ex Plutarcho attulimus. Sed confirmat hoc idem Cornelius Tacit. 12. Annal. M. Oſtorius (inquit) ſeruati ciuis decus meruit. Et in 15. Si ſingulis manipularibus præcipua ſeruari ciuis corona Imperatoria manu tribueretur, quod illud, & quantum decus, vbi par eorum numerus adiſpiceretur, qui attuliſſent ſalutem, & qui accepiſſent? Sed quia fortè nota omnibus non ſunt, quæ & quanta tribui ſolita eſſent ijs, qui ciuicam meruiſſent, adijcere placet. *Coronæ ciuicæ dignitas.* Ea primum corona vtebantur in ſpectaculis: induenti aſſurgi etiam à Senatu moris erat, & Senatui proximus erat aſſignatus locus. Ipſi munerum vacatio, patrique & auo paterno dabatur, quod filium Reip. ſalutarem genuiſſent. At ne temerè daretur, leges latæ sũt arctiores, nempe vt ciuis, qui ſeruatus eſſet, ſeruatũ ſe eſſe fateretur: teſtes enim adhiberi nihil proderat; neque ſi aliquem alium, quàm Romanum ciuem ſeruaſſet, quamuis Regem. Ciceronẽ ciuica donandum Gellius cenſuit, quod eius opera eſſet atrociſſima Catilinæ coniuratio detecta, vindicataq; atq; ita nõ vnus ciuis, ſed vniuerſa Romana ciuitas ſeruata, meritoque, vt ait ille,

Roma patrem patriæ Ciceronẽ libera dixit.

Is igitur honos quia in maximis eſſet, eum affectarunt principes Romani, non probi modò, ſed & ſcelerati, adeoq; ſuis numiſmatis exprimi cũrarunt. *Nummĩ cũ corona ciuica.* Vt enim de ijs taceam, quibus merito is tributus honos fuit; in C. Caligulæ numo ciuica cum glãdibus ſpectatur, cum literis his S. P. Q. R. PP. OB CIVES SERVATOS. Numus verò Galbę Imperatoris ciuicam habet cum inſcriptione, S. P. Q. R. OB C. S. Eadẽ in Vitellij Germanici, in cuius medio hę literę, S. P. Q. R. OB CIV. SER. In numo aureo, & alijs quibuſdam, ciuicam etiam Neroni ex S. C. dedicatam fuiſſe obſeruatur. Eodemq; S. C. Antonino nummus datus eſt cum porca fœta, & natis ſub vbere, quibus imminet quercus, quòd animal id dubio procul glande vt plurimùm paſcatur, vnde antiqui omninò cibi admoneamur. Claudianus de laudib. Stiliconis 3.

Mos erat in veterũ caſtris, vt tẽpora quercu
Velaret, validis fuſo qui viribus hoſte
Caſurum potuit morti ſubducere ciuem:
At tibi quæ poterit morituris ciuica reddi
Mœnibus, aut quæ te penſabunt facta corona?

Querna etiam corona coronabãtur victo-

Agon Capitolinus. res in agone Capitolino, quem Ioſ. Scaliger lib. 1. Auſon. lection. cap. 10. ait inſtitutum fuiſſe à Domitiano, vt die duodecimo eius & Sergij Cornelij Dolabellæ conſulatu, cùm poetæ, tum hiſtriones, ſcenici, & omne genus artificum in eo ludorum Olympicorum exemplo certarent. Vnde illam coronam Iuuenalis vocat Capitolinam:

An Capitolinam ſperaret Pollio quercum?

Martialis Tarpeiam, eodem ſenſu:

O cui Tarpeias licuit contingere quercus,

Auſonus Olympiam vocat, quod, vt dixi, ludorum Olympicorum exemplo agon iſte eſſet inſtitutus.

2\. Secundum Emblema torqueri poteſt vel ad hominem, vel ad rem, quæ olim magno in honore fuerit, ſed nunc nihil aliud ſit, quam magni nominis vmbra. Idē *Lex Iudaica.* etiam conuerti poteſt ad veterem illa legem populo Iudaico à Moſæ propoſitam, qua æterni Patris Filius & Seruator noſter CHRISTVS expectabatur: cuius quidem ſpei fidem certiſſimam cùm nobis Chriſtianis dederit, poſſumus atq; priſci illi ſubinde repetere, ἄλις δρυὸς, reperta tandem, vel potius cuique noſtrum gratis conceſſa fruge omniū optima diuiniſſimaque, quam ab Euangelio decerpimus. In eam ſententiam luſit aliquando Epigrammate Claudius Minos:

Glande patres aluit quercus, faguſque vetuſtos:
Sed modò non cibus eſt, proficit vmbra tamen.
Glandibus antiquis tantùm fuit vſa vetuſtas:
Frugibus inuētis vtimur: at quid id eſt?
Tradidit in ſacro quæcumque volumine Moſes,
Glans erat, & veterum pabula priſca patrum.
At largitor opum fruges inuenit IESVS,
Et miſſa palea plurima grana dedit:
Vmbra licet nobis lex ſit vetus atq; Propheta:
Sed noua lex CHRISTI *verior eſca cibus,*

Vidi aliquando nō improbum, ac ne quidem inficetum hominem, qui hoc flecteret ad veteres monaſteriorum bibliothecas, quæ ſuperioribus ſæculis habebantur *Bibliotheca:* in pretio, quo tempore nondum typographi ſuam nobis artem commendaſſent: nunc enim membranæ veteres, & codices manuſcripti exoleſcunt, & ferè ſola ſe oſtentatione venditant antiquitatis. Malim *Diſciplina corrupta.* ad corruptas traduci diſciplinas, in quibus patrum æuo, omiſſo puriore bonarum artium ſucco, ſoli diobolares in ſcholis terebātur, Holcotus, Bricotus, Anſelmus, Buridanus, Floretus, Perchetus, Alexāder de villa Dei, alijque id genus tenebriones, qui quaſi glandibus vſi, veras diſciplinas ac puriores fruges excerpere non potuerunt, reuocati ſuorum temporum barbarie. Sed hęc fortaſſe πάρεργα. Et placet ad finem adijci Minois qualecumq; de quercu & oliua carmē, ſi quis tamē hoc quoq; ſi-quis captus amore leget. Id ſic habet:

Quercus amica Ioui, potitur bona Pallas oliua:
Illius fructus, huius & vmbra placet.
Glans iuuat, vmbra placet, prodeſt & fiſſile lignum;
Frondibus iſta viret, ſic quoque fragrat odor.
Vtraq; delectat noſtris accommoda rebus,
Vtraq; ſecura ſymbola pacis habet:

Adijcit idem Minos & alterum grauioris argumenti, non tamen oſtētationis gratia, ſed illud committit candidis lectoribus: eo autem diſcrimen inter Eccleſiam & dominatum temporarium complexus eſt: *Eccleſiaſticum & temporarium dominium.*

Non bene conueniunt quercus, oleaq; nec vna
In ſcrobe plantantur, ſiue ſerūtur humo.
Si facias, vnam necat altera cōſcia cauſa,
Natura id verum ſcilicet eſſe docet.
Cœlica miſceri numquā terreſtribus æquè
Noueris: in caſſum, qui facit iſta, facit.